

PO TAURAGNŲ DANGUM

Tauragnų krašto bendruomenės laikraštis

2012 gruodis Nr.44

Gruodžio mėnesio jubiliejai. Sveikiname!

50 metų sukanka **Jonui Stundžiai** iš Daunorių;

70 metų jubiliejų švenčia
tauragniškė **Irena Blažienė**;

85 metai sukanka **Teklei Isakienei** iš Balčių
kaimo, **Janinai Mačiulienei** iš Sėlės ir
tauragniškiui **Mečislovui Treiniui**;

90 metų jubiliejų švenčia
Veronika Stankelienė iš Sėlės.

*„Metus skaičiuojam įvairiai:
Medžių metus išduoda rievės,
Savo metus sparneliuose nešioja boružėlės.
O kaip savo metus skaičiuoja žmogus?
Skaičiuokit juos pagal darbus,
Pagal gerą žodį išdalintą,
Pagal sukauptą patirtį, medelį pasodintą,
O pats geriausias būdas –
Skaičiuoti pagal širdį,
Nes ji viena
tikrus metus atspindi...“*

Mieli seniūnijos gyventojai,

Trumpos dienos vėl mums primena, kad metai baigiasi. Grįžtelkime atgal, pasidžiaukime gražiais darbais. Ko nespėjome padaryti, įtraukime į ateinančių metų planus. Ateitis visada susiejama su lūkesčiais, viltimis. Tegu Naujieji Metai Jums būna geresni už praėjusius, o pasitaikančios nesėkmės - padaro Jus stipresnius. Tegul supa besišypsantys žmonės, didėja tikrų draugų ratas, telydi Jus laimė.

Seniūnas **Alvydas Danauskas**

Kai Dalai Lamos paklausė, kas jį labiausiai stebina žmonijoje, jis atsakė: „Žmogus. Nes jis aukoja savo sveikatą, kad uždirbtų daugiau pinigų. Po to jis aukoja pinigus, kad atstatytų savo sveikatą. O tada jis taip rūpinasi savo ateitimi, kad nesidžiaugia dabartimi. Viso to rezultatas yra tas, kad žmogus negyvena nei dabartyje, nei ateityje. Jis gyvena taip, tarsi niekada nemirtų. O tada numiršta taip ir negyvenęs“.

Jeigu mes suvoktume šių žodžių prasmę, mūsų gyvenimas būtų žymiai paprastesnis. Užuoat nuolat skubėję, dažniau stabtelėtume ir džiaugtumės kiekviena nauja diena. Žinoma, gruodis niūrus, ir šviesos vis mažiau ir mažiau. Tačiau ilgas advento vakarus nušviečia ne tik šaltame danguje spindinčios žvaigždės, bet ir daugybė žvakių, tradiciškai uždegamų gruodžio 13-tąją, šv. Liucijos dieną. Tegu jos sušildo mūsų ir mūsų artimųjų širdis, tegul žvakių liepsnelės plevena iki pat švenčių ir sušaukia visus prie balto Kūčių stalo.

Danguolė Grabauskienė, bendruomenės
pirmininkė

KVIEČIAME

Gruodžio 15 d. 16 val. Kultūros centre - „Moko“ teatro vardynos. Svečiuose – Naisių vasaros teatro muzikinis spektaklis „Tykus vakars“.

Gruodžio 25 d. 20 val. Kalėdinis šokių vakaras.

Gruodžio 28 d. 18 val. – Senųjų Metų palydos.
Vakaronė.

Valda Žebelinė

(NE)PALANKŪS VĖJAI USNYNĖJE?

Kaip greitai bėga laikas! Rodos, tik prieš keletą mėnesių šventėme Naujuosius metus, o štai apsisuko laiko ratas, baigiasi metai. Ateina ramybės ir susikaupimo metas – adventas. Norėdami pažymėti šią progą, gruodžio 1 –ąją tauragniškai rinkosi į kultūros centre vykusią vakaronę „Advento belaukiant“. Jo metu buvo pristatyta Jono Algirdo Belopetravičiaus knygutė „(Ne)palankūs vėjai Usnynėje“. Koncertavo Širvintų kultūros centro Gelvonų filialo folklorinis ansamblis „Savingė“, vadovaujamas Laimutės Bikulčienės.

Renginį pradėjo bibliotekininkė Nijolė Šuminienė. Ji pasidžiaugė, kad pristatoma jau nebe pirma Tauragnų krašto žmonių parašyta knyga. Mūsų kultūros centre jau buvo pristatytos Romualdo Šimkūno, Algimanto Bartkevičiaus, Algirdo Grašio knygos.

Į sceną pakilo nemažas pulkas kultūros centro skaitovų, kurie meniškai paskaitė ištraukas beveik iš trečdalis knygutės „(Ne)palankūs vėjai Usnynėje“. Manau, kad susirinkusieji susidomėjo, kas rašoma toliau, ir mielai paskaitys visą knygutę.

Žiūrovai salėje pagyvėjo, kai prabilo Gelvonų vidurinės mokyklos direktorė Ona Valančienė. Ji pasveikino savo kraštiečių Joną Belopetravičių ir pasakė, kad atvežė jam siurprizą. O tas siurprizas – Jono mokyklinių laikų draugas Vidmantas. Juos abu mokykloje mokytoja Genovaitė Pilipavičienė vadino broliais dvyniais. Vidmantas atvyko su žmona Aldona. Jiedu Jonui ir visiems susirinkusiems sudainavo kelias širdį suvirpinusias dainas. Įteikė duonos kepalą, iškeptą iš Gelvonų laukuose užaugintų javų. (Matote **nuotraukoje**) Kraštiečiai taip pat padovanojo mokytojui gelvoniškės devintokės padarytą gražų suvenyrą.

Vėliau scenoje skambėjo Gelvonų krašto dainos, kurias užrašė mokytoja G. Pilipavičienė. Smagiam šokio sukury sukosi poros. Žiūrovai negailėjo plojimų. Buvo užminta pikantiška mįslė, turinti labai rimtą atsakymą: „Akis prieš akį, pilvas prieš pilvą, viena ranka uodegą laiko, kita ranka minkštą daiktą skylėn

taiko“. Taigi, mieli skaitytojai, paspėliokit, kas tai gali būti. Atsakymą parašysim kitam laikraščio numeryje.

Žodį tarė ir susirinkusieji, kurie jau buvo perskaitę mokytojo Jono knygutę. Buvusi mūsų mokyklos direktorė Eugenija Kamarauskienė pasidžiaugė, kad mokytojas pirmiausia atėjo pas ją ir paskaitė rankraštį. Norėjo sužinoti, ar verta toliau kurti. Direktorė buvo sužavėta ir patarė toliau tęsti. Štai dabar jau turime knygutę, kur įdėta tiek daug darbo, ir galime visi paskaityti.

Tamara Vanagaitė pajuokavo, kad, parsinešusi namo Jono knygutę, padėjo ją į šalį. Et, eilėraščiai, paskaitys kada, laiko turėdama. Bet kartą atsivertusi ir pradėjusi skaityti nebeatsitraukė ir perskaitė vienu prisėdimu. Tamara susirinkusiems paskaitė keletą ištraukų, aprašančių šiuolaikinę mokyklą. (Matote **nuotraukoje**) Kaip buvusi pedagogė, ji puikiai supranta mokytojo Jono mintis ir joms pritaria. Alvidas Driukas pasidžiaugė, kad mokytojas Jonas mokė jo abu vaikus. Knygutę „(Ne)palankūs vėjai Usnynėje“ perskaitė, kai ji dar buvo rankraštinis variantas. Žavisi mokytojo kūryba ir linki nenuleisti rankų, ką nors daugiau atspausdinti. Bibliotekininkė Nijolė kalbėjo, kad mokytojas Jonas dažnas svečias bibliotekoje. Eidamas į „Moko“ teatro repeticijas, pirmiausia

Sveikina **Aldona ir Alvidas Driukai**

užsuka į biblioteką. Su juo įdomu pasikalbėti įvairiomis temomis. Daug pasakoja apie vaikystę, mokyklinius metus. Kai Jonas ruošėsi savo mokyklos baigimo 50-mečiui, Nijolei teko spausdinti medžiagą apie jo klasę. Ji džiaugėsi, kad turėjo progą paskaityti labai įdomius prisiminimus, kurių Tauragnuose niekas daugiau neskaitė. Mokytoją Joną pasveikino ir „Moko“ teatro režisierė Loreta Juškėnienė. Ji pažymėjo, kad po gerų metų sueis 40 metų, kaip mokytojas vaidina Tauragnų kultūros centro scenoje.

Po vakarojimo pakalbinau Joną Belopetravičių. Norėjau sužinoti, kaip gimė mintis parašyti knygutę, kiek laiko rašė. Mokytojas sakė, kad jau seniai rinko medžiagą, eiliavo. Kai Lietuvoje lankėsi popiežius Jonas Paulius II, jis pasakė, kad ne viskas sovietinėj santvarkoj buvo blogai. Tada ir nutarė, kad reikia parašyti apie tuos sunkius laikus mūsų Tauragnuose, Teofilio Tilvyčio vadinamoje Usnynėje. Tiksliai negali pasakyti, kada buvo parašyti pirmieji knygutės skyriai. Reikia rankraščiuose ieškoti. Paskutinių eiliavimų data – 2008 metai.

Paklausiau ir apie mokyklinius laikus. Mokytojas daug papasakojo apie savo draugą Vidmantą Juzėną, su kuriuo mokėsi nuo pirmos klasės, kartu ėjo į mokyklą ir iš jos. Vidmanto tėvai turėjo radiją su ausinėmis, todėl dažnai užsukdavo pasiklausti.

Toliau tęsiame pasakojimus apie Tauragnų seniūnijos sodybas, kurios jau keleri metai dalyvauja rajoninėje apžiūroje-konkurse „Gražiausia sodyba Utenos rajone“.
Šiandien svečiuojamės pas Aldoną ir Joną Šuminius.

Bronė Juknevičienė

Svajonių sodai

Aldona ir Jonas Šuminai savo namus puoselėja jau 32 metus. Kai pradėjo statytis, nebuvo jokių minčių apie aplinkos tvarkymą. Ir mados tokios nebuvo. Aldonos seserys atvažiuodavo iš Vilniaus ir sakydavo, kad burokai po langais auga. Paskui po truputį pradėjo tvarkytis.

Abu namų šeimininkai mintimis nuklysta į praeitį... Žemė aplink namus buvo labai prasta: ne tik kad žvyras ir akmenys, bet ir kitoj namo pusėj kolūkio kuro bazė buvo, tai žemė permirkus tepalais. Ne tik kad aplinka nedėkinga, bet ir supratimo nebuvo,

Prisimena, kaip girdėjo Sofijos Kymantaitės skaitomą apysaką apie paauglius jūroje. Kad tai skaitė Kymantaitė, sužinojo jau užaugęs ir apsilankęs teatre. Atpažino balsą. Labai šiltai ir nuoširdžiai Jonas kalbėjo apie Gelvonų mokyklą, jos mokytojus. Jis pasiguodė, kad yra kilęs iš kumečių. Mama buvo beraštė, tėtis – mažaraštis. Jonui mokykla buvo šventovė. Labai norėjo mokytis, siekti žinių. Viskas neblogai sekėsi, tik su geometrija buvo prasčiau. Labai bijojo mokytojos. Pakviestas prie lentos, kol iki jos nueidavo, viską užmiršdavo. Reikalai pagerėjo, kai kitais metais pasikeitė mokytoja. Dažnai prisimena mokytoją G. Pilipavičienę, kuri netrukus švęs 100 metų jubiliejų. Jonas labai dėkingas Gelvonų mokyklos direktorei Onai Valančienei, kuri 2008 metais leido mokykloje suruošti klasės susitikimą po 50 metų. Baigdamas Jonas Belopetravičius pažymėjo: „Žinokit, į Tauragnus aš nukritau ne iš kažkur, aš atvykau iš Gelvonų“.

Šiltas ir gražus vakarojimas baigėsi. Prasidėjo adventas – ramybės ir susikaupimo metas. Kad jis neprailgtų, kviečiu visus paskaityti Jono Belopetravičiaus knygutę „(Ne)palankūs vėjai Usnynėje“. Ją galite nusipirkti seniūnijoje pas Laimutę Čepukienę. Linkiu visiems gražaus švenčių laukimo.

ką ir kaip daryti. Šeimininkai pasakoja, kad jiems buvo gražu beržiukai: prisivežė, prisodino... O kai tie užaugo, pamatė, kad kieme jie laukto grožio neduoda.

Aldona negali suskaičiuoti, kiek kartų keitėsi jų kiemas. Pirmiausia, gal po penkerių metų, palangėj dingo daržas. Kaip turėtų atrodyti namo aplinka, nė vienas nežinojo ir jokių projektų nedarė, keitė kiemą lopinėlis po lopinėlio. Medžiai ir gėlės persodinti daugybę kartų. Štai ir dabar – kieme auga kaštonas, didelis, gražus. Rudenį to jo didumo nematyti, o vasarą medis užima labai

Aldonos ir Jono Šuminų sodyba

didelę kiemo dalį. Reikėtų nukirsti, o kas vietoj jo?

Jonas Šuminas sako, kad namų aplinka – žmonos Aldonos nuopelnas: „kiek čia jos rankom pernešta, perkasta, net gaila, kad taip sunkiai dirbo“. Bet tai jau buvo seniai, moteris visai neprisimena sunkumų, nes, jos nuomone, kai darai, kas patinka, neskaičiuoji nei laiko, nei darbo. O labiausiai patinka gėlės... Vyras vėl pasakoja, kad, kai nuvažiuoja abu į turgų, tai žmonos išvest neįmanoma – kur tik gėlės, ten ir Aldona. Jos ir nuotaika, pasak vyro, gėlyne geresnė, todėl ir vadina žmoną gėlininke. Aldona sutinka, kad pati daug laiko praleidžia kieme besidarbuodama, bet užtenka darbo ir vyrui. Kas savaitę pjauna žolę, šiemet išpjovė daug krūmų, nes jau buvo nebegrąžūs. Ypač vasarą darbo daug, viena tikrai visko nepadarytų. Lauke triūsia beveik kiekvieną dieną, tai prie vieno krūmo, tai prie kito. Vyras juokiasi, kad kiemas vis plečiasi, vis didėja plotai, kur žolę reikia pjauti. Neseniai vėl kiemas pasikeitė – sumažėjo gėlynų, pasodino daugiau daugiamečių augalų. Gėlės, ypač rožės, reikalauja labai daug darbo. O juk buvo laikas, kai į darbą reikėjo eiti, aplinkai likdavo valandos po darbo. Dabar jau to laiko daugiau, bet jo mažėja kita prasme... Aldona labai mėgsta laidą „Svajonių sodai“ – žiūrėtų ir žiūrėtų. Ir daug ką dar norėtų savo kieme pasidaryti. Akmenys labai patinka... Pradžiai jau yra. Jei dar metų kiek atgal – visai kitaip susitvarkytų. Juk dabar yra ir informacijos pakankamai, ir nusipirkti daug ko galima. Bet, matyt, iš pagrindų jau nieko nepakeis, tik darys „mažas“ pertvarkas. Žinoma, daug kas rūpi, bet visko neapreprėsi. Medeliai daug kainuoja, kartais ir nuostolių

tenka patirti – neprigyja, nudžiūsta, būna, kad ir atsibosta.

Šuminų vaikai labai džiaugiasi, kad tėvų sodyba graži. Duoda ir patarimų, kad jau naujoviškai ką pakeisti reikia. Viena dukra pati gražiai susitvarkiusi sodybą, tai augalais pasikeičia. Bet vaikai vieningai sutaria, kad mamai jau per sunku tiek daug dirbti, gal ko ir atsakyti reikia. Aldona sako, kad nebuvo sunku anksčiau, nėra taip sunku ir dabar. Negali būti sunku daryti tai, kas teikia malonumą. Sako, kad negali žiūrėti, kai kitų kiemai apaugę, o ką jau kalbėti apie savo... Malonu patiems gražiai gyventi, gera, kai gali po darbų susėst pavėsinėj, pasigrožėti tuo, ką kartu sukūrė per ilgus metus.

Darbščių ir tvarkingų šeiminių sodyba paruošta žiemai: apdangstyti lepesni krūmai, apdengtos rožės, po stogu persikėlė skulptūros. Visiems reikia poilsio. O pavasarį vėl nauji darbai ir nuolatinis judėjimas, kad būtų gražu sau ir kitiems. O gal vaikai ar anūkai sugrįš namo, gal čia viską savaip pakeis... Bet viena tikrai aišku – ten, kur buvo kuriamas grožis, kitaip tiesiog nebus galima gyventi.

Sodybos šeimininkė Aldona Šuminienė

Gražina Grašienė Kad niūrios dienos būtų šviesesnės

Paskutinį lapkričio penktadienį į edukacinę klasę rinkosi moterys, panorusios niūriu metų laiku šiek tiek prasiblaškyti, pabendrauti, pasidalinti geromis mintimis, idėjomis. Pirmojo užsiėmimo metu

pabandėme piešti fraktalus. Iš pirmo žvilgsnio atrodytų, kad tai labai vaikiškas užsiėmimas, bet iš tikrųjų šis užsiėmimas - lyg aktyvi meditacija, savo vidinės būsenos perteikimas linijomis ir spalvomis. Smagu, kad atėjo įvairaus amžiaus, išsilavinimo žmonės.

Gruodžio 7 dieną Regina Mačienė žadėjo

pamokyti karpinių meno paslapčių, kad laukdami Kalėdų galėtume pasipuošti namus. Dar kitą penktadienį (14 d.) kviečiu ateiti paklausti paskaitos apie alavijo naudą žmogaus organizmui. Vėliau planuojame su

Janinos Puodžiukienės pagalba mokytis megzti gražius šiltus šalikus, o „Vorės“ moterys pamokys įvairių rankdarbių... Dalinsimės geromis, gražiomis, gardžiomis idėjomis, ruošimės ne tik Kalėdoms, bet ir kitoms šventėms, Eugenijos Šimkūnaitės gimtadieniui.

Kiekvieną penktadienį visi, norintys pabendrauti, pasimokyti, pabūti ne tik namuose, kviečiami ateiti į Tauragnų krašto muziejaus edukacinę klasę. Užsiėmimų pradžia 13 val.

Nuotraukoje: užsiėmimas edukacinėje klasėje

Alvydas Danauskas, seniūnas

Į naujus metus žvelgiant

Baigiantis metams apžvelkime praėjusį laikotarpį ir kitų metų darbus.

83 seniūnijos kaimuose, viensėdžiuose ir Tauragnų miestelyje dabar gyvena 1357 gyventojai, iš jų - 648 vyrai ir 709 moterys. Šiais metais gimė 6, mirė – 32 seniūnijos gyventojai.

Seniūnijos priežiūroje yra 191,9 km vietinės reikšmės kelių, kuriuos taisome atsižvelgdami į turimas lėšas. Daugiausia dėmesio skiriame intensyviausiai naudojamiems keliams.

Daug rūpesčio ir išlaidų tenka skirti atliekų tvarkymui ir išvežimui. Seniūnijoje yra 6 veikiančios ir 30 neveikiančių kapinių. Jų priežiūrai taip pat tenka nemaža seniūnijos metinių išlaidų suma.

Priežiūrima penkias poilsia vietas prie ežerų, labiausiai lankomus piliakalnius.

Tauragniškis, neabejoju, labiausiai domina vis žadami, bet vis dar nepradedami dideli darbai miestelyje. Taigi apie juos. Kol nedirbau seniūnu, net neįsivaizdavau, kad gali būti tiek įvairių biurokratinių stabdžių prieš pradedant ką nors rimčiau daryti. Ypač ruošiantis statybos darbams. Būtina tam suformuoti ir įteisinti žemės sklypus, gauti leidimus, suderinimus, o dar viešųjų pirkimų įstatymo vingrybės ir netobulumai... Taip ir tęsiasi viskas metų metais. O seniūnija, kaip institucija, yra visame tame mechanizme tik mažas sraigtelis.

Tačiau dabar, tikėkimės, viskas jau pradės judėti. Pirmiausia (manau, ankstyvą pavasarį) bus pradėtas nuotekų tinklo įrengimas miestelyje. Projektuotojai jau baigia paruošti darbinį projektą. Jau yra ir konkursą darbams atlikti laimėjusios organizacijos. Įrengus nuotekų tinklą, turėtų tuoj pat prasidėti kito projekto įgyvendinimas: šaligatvių atnaujinimas, neasfaltuotų gatvių asfaltavimas, kultūros centro pastato ir teritorijos sutvarkymas, dviejų sporto aikštynų (prie kultūros centro ir mokyklos) įrengimas, senojo šventoriaus ir Tauragnų kapinių aplinkos sutvarkymas. Šiems darbams jau suformuoti reikiami sklypai, vyksta darbų pirkimai. Manau, greičiausiai prasidės ir bus užbaigtas (nors taip pat su neįtikėtinais trukdžiais) poilsia vietės prie Tauragno įrengimas. Jau vasaros pabaigoje turėtume džiaugtis dviem pontoniniais lieptais ir valčių

priepilauka ežere, galėsime pasisėdėti net trijose pavėsinėse, pažaisiti paplūdimio tinklinio aikštelėje, laiptais nusileisti į slėnį.

Visi šie dideli darbai didžiąja dalimi bus padaryti už europines (ne savivaldybės) lėšas, kurios turi būti įsisavintos iki 2015 metų. Taigi laukti teks nebeilgai. Dveji ateinantys metai skiriami mūsų gyvenamosios aplinkos pagerinimui.

Jei kam kyla klausimų, susietų su paminėtais darbais, užėikite į seniūniją, skambinkite arba tiesiog klauskite susitikę. Jei atsakymų į visus klausimus nežinosiu, atsakysiu išsiaiškinęs atsakingose už tuos darbus įstaigose.

Tuo ir baigsiu, linkėdamas visiems tolerancijos, geranoriškumo, supratimo, kantrybės.

KVIEČIAME

Gruodžio pabaigoje planuojamas knygos apie Tauragno ežerą pristatymas. Projekto vadovas - seniūnas Alvydas Danauskas.

Sekite skelbimus.

Mokymai Klykių kaimo bibliotekoje

Nuotraukoje: mokymų dalyviai

Kaip ir kasmet, besibaigiant metams, mintyse sudėliojame nuveiktus darbus, skubame baigti neįgyvendintus sumanymus ir gyvename švenčių laukimu. Galiu pasidžiaugti, jog žmonių gyvenime vis svarbesnį vaidmenį vaidina bibliotekos ir šiuolaikinės technologijos. Įvairūs projektai skatina bendruomenių gyventojus domėtis informacinių technologijų naujovėmis, drąsiau jaustis interneto pasaulyje.

2013-ieji - Tarmių metai.

Lapkričio mėnesio laikraštyje pradėjome spausdinti aukštaičių uteniškių (tauragniškių) tarme parašytus kūrinius. Į kvietimą dalyvauti konkurse atsiliepė ir daugiau tauragniškių.

Šiandien spausdiname **Ligitos Balčiūnienės** humoristinius eilėraščius. Laukiame daugiau tarmiškai parašytų kūrinių.

Baltas pavydas

Aik tu peklan, kaip gražu!
Mana kiemi kvietkai žydi,
A tinai, tarp tų žedų
Gaidys vištų vis palydi...

Nars nešpėtnas anas yr,
Bobas razumnas negauna,
Visas sočias, kiaušai byr,
Kožnų gesmelu apgauna.

Aik tu peklan, kaip ramu!
Mana seila ilga tįsta,
Ašei teturiu tik du,
Pa pulkelį kožna višta.

Kad turėčiau pinigų,
Pirkčiau ašei da dukrelį,
Ale biedna bais esu!
Kas gi nuramins dūšėlį?

Mana meila

Man dūšiaj spakaina pasdarę,
Kai Jurgį radau pre balas,
Net šunys susieda sustarį
Iš džiaugsmą be perstają las.

Nunešiu aš dykų vedriokų,
Pasimsiu iš balas undens,
Pamylausiu šitų berniokų,
A anas mani pakutens.

Jurgiokas bais kūdas kaip
cviekas,
Bet drūtas kaip uosią šaka,

Lapkričio – gruodžio mėn. Klykių kaimo bibliotekoje vyko kompiuterinio raštingumo mokymai pagal e-Citizen programą. Juos organizavo UAB „Baltijos kompiuterių akademija“ pagal Europos struktūrinių fondų paramos projektą „Gyvenk ir dirbk naujai“. Mokymų dalyviai, išklause 20 val. kursą, įgijo informacinių technologijų naudojimo kompetencijas ir išlaikė baigiamąjį testą.

Džiugu, jog renovavus Klykių bendruomenės pastatą, atlikus vidaus remontą, biblioteka tapo nepaprastai jaukiu žmonių traukos centru. Šiandieną čia veikiantys nauji kompiuteriai, interneto prieiga suteikia daugiau galimybių ne tik Klykių, bet ir aplinkinių kaimų gyventojams.

Nenurungia kaimi ją niekas,
A ašei davolna merga!

Man nuperka anas cukierkų
Ir insega kvietkų plaukuos.
Kiti tiktai laka arielkų,
A anas darbuojas laukuos.

Mes būsma abudu laimingi,
Mylėsma viens kitų karštai.
Ir mūsų laukai bus derlingi.
Un pečiaus netilps mūs vaikai.

Man dūšiaj tiek niekad nebuva
Tas meilas visiems su kaupu.
Kai Jurgis tačkoj vaikų krūvų
Atšlaimi vežioja ratu.

Aš myliu, mylėjau, mylėsiu,
Nes meilą pripildą jegų,
Kol savą Jurgiukų turėsiu,
Gaminsma nars šimtų vaikų!

KVIEČIAME

Kiekvieną **pirmadienį** ir **ketvirtadienį 19 val.** norinčius pasimankštinti kviečiame į mokyklos sporto salę, kur vyksta aerobikos užsiėmimai.

Užsiėmimus veda Janė Šinkūnienė.

Spausdiname ištraukas iš Onos

Aleknavičienės straipsnio „Tauragniškių pravardės“.

Visą straipsnį galite rasti internete
ir monografijoje „Tauragnai“,
išleistoje 2005 metais.

(ištraukas parinko

Danguolė Grabauskienė)

Tauragniškių pravardžių šaltiniai. Tauragniškių pravardės intensyviai rinkti pradėtos 1977 metais Vilniaus universiteto „Ramuvos“ kraštotyrininkų klubo organizuotoje ekspedicijoje. Jai vadovavo Venantas Mačiekus, kalbininkų grupei – Bonifacas Stundžia. Pravardės fiksuotos ir 1979 m. Utenos r. Lietuvių kalbos instituto bei Kraštotyros draugijos organizuotoje ekspedicijoje (vadovas Aleksandras Vanagas). Iš viso pravardžių kartotekoje yra apie 670 Tauragnų ir aplinkinių kaimų pravardžių kortelių.

1979 m. pravardės rinko Tauragnų vidurinės mokyklos kraštotyrininkai, vadovaujami mokytojo Antano Petrėno. Jie užrašė nemažai Tauragnų miestelio ir aplinkinių kaimų gyventojų pravardžių. Iš viso iš Tauragnų valsčiui priklausiusių vietų surinkta apie 160 vienetų. Pravardės užrašinės ir 2000 m. liepą „Versmės“ leidyklos organizuotoje kraštotyros ekspedicijoje, kuriai vadovavo V. Mačiekus, kalbininkų grupei – B. Stundžia.

Tauragniškių pravardžių atsiradimo priežastys. Tauragnų miestelyje ir aplinkiniuose kaimuose kai kurios pavardės itin dažnos. Tauragnų seniūnijos gyventojų sąrašuose 2000 m. liepą kaimuose ir Tauragnų miestelyje buvo 48 Šinkūnai ir dar 8 Šimkūnai, 49 Musteikiai, 44 Grašiai, 31 Šuminas, 30 Stundžių, 27 Vaišnorai, 10 Puodžiukai, 9 Dicevičiai, 7 Papirčiai.

Būtent šių pavardžių turėtojams ir duota daugiausia pravardžių. Daugiausia jų gavę

Šinkūnai ir Šimkūnai – per visus net 50 pravardžių. Musteikiai ir Vaišnorai turi po 28 pravardes. Po jų eina Stundžios – 30, Grašiai – 27, Dicevičiai – 14, Šuminai – 11, Papirčiai – 11, Rožės – 10, Puodžiukai – 7 pravardės. Po 6 pravardes gavę Toleikiai ir Bivainiai. Šie skaičiai rodo, kad Tauragnų apylinkėse susitelkę itin daug tos pačios pavardės asmenų, todėl bendraujant nuolat susidaro sunkumų atskirti vienus nuo kitų. Juozas Biriukas sakė, kad Tauragnuose gyvena net trys Juozai Biriukai. Dėl to jį praminę Barzda (nešioja barzdą), o jo pusbrolių vadina Inžinieriumi (jis viską numatęs iš akies, net ir inžinierius geriau neišmatuotų). Turimų oficialiųjų asmenvardžių – vardo ir pavardės – nepakanka žmonėms identifikuoti. Maža to, buvusiame Tauragnų valsčiuje yra keletas kaimų, kurių pavadinimai sutampa su dabartinių gyventojų pavardėmis. Antai čia yra asmenvardinės kilmės Šuminų kaimas, o 2000 m. liepos duomenimis, jame gyveno 12 Šuminų pavardę turinčių vyrų ir moterų, Grašių kaime gyveno 11 Grašių, Šimkūnų kaime – trys Šinkūnai. 1942 m. gyventojų surašymo duomenimis, Šuminų kaime visi 12 ūkių buvo registruoti Šuminų pavardę, Grašių kaime 10 iš 14 – Grašių pavardę, Šimkūnų kaime 5 iš 15 – Šinkūnų pavardę.

Palyginus 2000 m. girdėtas pravardes su užrašytomis 1977 ir 1979 m., paaiškėjo, kad daugelis jų kartojasi. Vadinasi, daugiau negu prieš du dešimtmečius gyvavusios pravardės vartojamos ar prisimenamos ir dabar. Dalis pravardžių Tauragnuose jau paveldimos – jomis vadinami ne tik vaikai, bet ir vaikaičiai.

Gimininės pravardės. Kai kuriose Tauragnų miestelyje ir aplinkiniuose kaimuose gimininės pravardės sudaro apie ketvirtadalį visų pravardžių. Sūnų pravardžių daug daugiau nei dukterų. Mat vyrai paprastai socialiai

aktyvesni, be to, sūnūs ilgiau išlaiko gautąjį asmenvardį. Dukterys ištekęjusios kartais gauna ir naują pravardę (pagal vyro ar uošvio asmenvardį).

Tauragniškių pravardžių įvairovę iliustruoja tokie pavyzdžiai: Adolpiūkštis - jo tėvo vardas Adolfas (Ryliškiai); Adomokas - jo tėvo vardas Adomas (Tautiškis); Juliokas - jo motinos vardas Julija (Daunoriai); Jurgėnas - jo senelio vardas Jurgis (Daunoriai); Jusčikas - jo tėvo vardas Justas (Tauragnai); Lapiokas - jo tėvo pravardė Lapė (Tauragnai); Tijūniokas - jo prosenelio pravardė Tijūnas (Tauragnai); Viktoranas - jo senelio vardas Viktoras (Stūgliai); Stalioria - jų senelis dirbo kryžius (Grašiai).

Kartais mergautinė pravardė vadinamos net ir ištekęjusios moterys. Jos neoficialųjį asmenvardį gauna taip pat pagal tėvo, senelio ir kiek dažniau nei sūnūs pagal motinos vardą ar pravardę: Adomočia - jos tėvo vardas Adomas (Meldutiškis); Jogeločia - jos motinos pravardė Jogela (Tauragnai); Pranciškočia - jos tėvo vardas Pranciškus (Gaideliai); Zvaneločios - jų tėvo pravardė Zvanelis (Gaidžiai); Antanienė - jos vyro vardas Antanas (Ruzgiškės).

Pravardės dėl fizinių ypatybių ir išvaizdos. Kadangi Tauragnų miestelyje ir aplinkiniuose kaimuose daug gimininių pravardžių, tai pravardžių dėl fizinių savybių yra mažiau. Daugiausia pravardžių duota dėl galvos ir veido ypatybių: plaukų ir odos spalvos, nosies, barzdos, ūsų, akių, kiek mažiau – dėl ūgio ir kompleksijos. Pvz.: Balčiauskas - labai šviesus (Bernotiškis); Baltaragis - šviesių plaukų, baltas (Šuminai); Barzda - nešiojo ilgą barzdą (Sėlė); Gerbenskis - garbanotas (Sėlė); Šamaūsis - su ilgais ūsais (Vaišnoriškė); Juodukas - tamsiaplaukis (Šeimatis); Auksaburnis - gražus

(Stūgliai); Bindza - negražus (Tauragnai); Bulbanosis - didelės apvalios nosies (Tauragnai); Kiškis - žvairas (Tauragnai); Kobra - nešioja akinius (Tauragnai); Mirksa - senelis tankiai mirksėdavo (Jačiūniškės); Kaminas - nesiprausia, vaikšto juodas (Šeimatis); Gagarinas - nešiojo kepurę, panašią į kosmonautų (Kirdeikiai); Vyskupas - nešiojo kepurę, panašią į vyskupo, sūnus Vyskupiokas (Tauragnai); Begemotas - labai storas (Tauragnai); Čižikas - nedidelio ūgio, šmaikštus (Sėlė); Ilgakojis - aukšto ūgio (Tauragnai); Kralikas - nedidelio ūgio, tylus (Sėlė); Pupų Dėdė - mažas ir storas (Tauragnai); Sierčikas - labai plona, maža (Tauragnai); Šimtagramė - nedidelio ūgio, apkūni (Tauragnai); Vištotė - mažo ūgio (Tauragnai).

Pravardės dėl būdo. Pravardžių dėl būdo ypatybių Tauragnuose ir jų apylinkėse palyginti nedaug. Pvz.: Debesėlis - vaikščiodavo užsisvajojęs (Pilkeniai); Sapnas - labai lėtai vaikšto (Tauragnai); Viršaitis - pasipūtęs (Pilkeniai).

Pravardės dėl veiklos. Pravardę neretai gauna žmogus, kuris išsiskiria iš kitų savo darbu ar veikla: turi amatą, eina ar ėjo kokias pareigas, kur nors lankosi, turi kokių ypatingų pomėgių. Tauragnuose ir aplinkiniuose kaimuose amatininkai ir pareigūnai gavę tokias pravardes: Dujinis - vežioja dujas (Pilkeniai); Kavolis - kalvis (Ryliškiai); Kuntaplininkas - pardavinėdavo apavą (Tauragnai); Paštorius - dirbo pašte (Kirdeikiai); Amerikonas - buvęs Amerikoje (Tauragnai); Inžinierius - viską numato iš akies (Tauragnai); Mozė - viskas, ką pasakydavo, kaip pranašui išsipildydavo (Stučiai); Pupsiukas - dirba mažu traktoriuku (Inkartai); Ūliokas - mėgsta kieminėtis (Maleckažemis).

Pravardės dėl kalbėsenos ir kalbos turinio. Pravardės duodamos garsiai kalbantiems, šūkalojantiems, turintiems skardų balsą, mikčiojantiems, tarantiems kokių žodį kitaip, nei įprasta: Bandzinas - vietoj benzinas sako bandzinas (Klykiai); Žiauna - labai garsiai kalba (Šuminai); Bizda - arklius erzindavo sakydamas biz biz (Šeimatis); Razumas - sakydavo: Ar tu razumnas (Tauragnai); Sinokas - jo tėvas vis girdavosi: Moj synok (Sirvydžiai); Značiokai - tėvas sakydavo: Značit tak (Meldutiškis); Žinomas - kalbėdamas vis įterpia: Žinoma (Tauragnai).

Pravardės dėl gyvenamosios vietos. Tauragniškių pravardės nusako gyvenamąją vietą ties koku nors išskirtiniu gamtos objektu (ant kalno, už kalno ar pakalnėje, miške), sodybos tolumą kaimo atžvilgiu: Ašigaliai - gyvena kaimo gale (Grašiai); Galinis - gyvena kaimo gale (Klykiai); Kalninis - gyvena už kalno (Klykiai); Pakapinis - gyvena prie kapinių (Šeduikiai, Tauragnai).

Pravardės dėl kilmės ir tautybės. Pravardės, duotos dėl gyvenamosios vietos, labai susijusios su pravardėmis, nusakančiomis, iš kur asmuo ar jo tėvai

atvykę. Tauragnų apylinkėse ir vienokių, ir kitokių nedaug. Pvz.: Čiumura - atsikėlę iš Čiumurų kaimo (Stūgliai); Gudas - jo motina iš Gudijos (Strokiniai); Maskolis - iš Rusijos (Tauragnai); Prūsai - jų proseneliai iš Prūsijos (Vyžiai).

Tai tik mažas gabalėlis iš tikrai įdomaus ir informatyvaus straipsnio.

O aš keletą žmonių paklausiau, kokias tauragniškių pravardes jie žino šiandien. Per kelias minutes man išvardino štai tokias: Adomyčia, Banditas, Baužiai, Begalvis, Begemotas, Bezdalienė, Brundza, Budulajus, Bulgorius, Gabrienė, Kajetonyčia, Keršis, Konsulas, Kryželis, Kūgiai, Lambada, Lazukas, Lipinas, Liusiokai, Maruškos, Mauša, Medinyčia, Mikrutka, Milžinas, Mirksiokas, Mūrinėla, Pliokščias, Pulgosas, Pulmonas, Putokšlis, Razumas, Raupienė, Rėksniai, Rudoji, Sapnas, Silvestriokas, Stalierius, Šimokai, Vyskupiokas, Zvanikė, Žiaunos, Žiogas...

Kas ir kodėl tas pravardes gavo – turbūt daugelis vyresnio amžiaus tauragniškių paaškins. Tai galėtų būti jau atskiros straipsnio tema.

A + A *Seniūnijoje lapkričio mėn. mirė*
PRANAS KAIRIONIS, Tauragnai, 91 metų;
VALERIJA SALICKIENĖ, Tauragnai,
 80 metų.

Užjaučiame artimuosius. Mirus sūnui taip pat užjaučiame Ireną Kavarskienę.

Nuotraukos Danguolės Grabauskienės, Gražinos Grašienės, Bronės Juknevičienės, Jūratės Šinkūnienės, Nijolės Šuminienės
Redagavo ir maketavo Danguolė Grabauskienė
Spausdino Utenos spaustuvė

